

► Als hulpverleners falen, kan een zelfgekozen mentor uitkomst bieden

Jongere in nood is beter af met een vriend als coach

Jongeren die zelf een vriend of familielid aanwijzen als mentor, worden minder vaak uit huis geplaatst, of blijven langer op school. Een veelbelovende aanpak, menen experts.

Ellen van Gaalen
Amsterdam

Voor de grap noemt de 19-jarige Kamran uit Amsterdam zijn vriend Jamil (ook 19) soms zoon. Terwijl hij zelf nota bene drie maanden jonger is. Het komt doordat hij Jamil als mentor de afgelopen zeven maanden bij de hand heeft genomen om zijn leven weer op de rit te krijgen.

Hoe hij dat deed? Een voorbeeld. Jamil moest meer structuur krijgen en niet de hele dag op de bank hangen of chillen met vrienden. Dus stelde Kamran een chillverbod in: na schooltijd meteen naar huis. Hij gaf alle vrienden instructies: stuur Jamil naar huis als hij opduikt. „En het werkte”, vertelt Kamran lachend. Als ouders niet meer weten wat ze met hun zoon of dochter aan moeten en geen hulpverlener meer tot ze door-dringt, worden ze vaak uit huis geplaatst. De hoop is dat een timeout in een jeugdinstelling beterschap biedt. Sinds de gemeenten verantwoordelijk zijn voor jeugdzorg gebeurt het vaker dat kinderen bij hun ouders weg moeten.

„Zodra er een onveilige situatie bestaat, kijken we naar een uithuisplaatsing. Terwijl de veiligheid dan ook niet altijd is gegarandeerd en de situatie thuis niet verandert”, stelt Levi van Dam, or-

thopedagoog bij Spirit en onderzoeker bij het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Een zelfgekozen mentor biedt uitkomst. In 90 procent van de gevallen kon het kind thuisblijven. Dat blijkt uit onderzoek van de universiteiten van Amsterdam en Utrecht en de Radboud Universiteit. JIM's (Jouw Ingebrachte Mentor) hebben honderden keren voorkomen dat jongeren tussen 12 en 23 jaar hun ouderlijk huis moesten verlaten. „Na alle hulpverlening hebben ze eindelijk het gevoel dat er iemand aan hun kant staat. Dat ze worden gehoord”, verklaart Van Dam.

Spiegel

In allerlei steden, waaronder Amsterdam, Utrecht, Rotterdam, Breda en Zwolle werken hulpverleners met zelfgekozen mentoren. De JIM's bieden vooral een luisterend oor en houden de jongeren waar nodig een spiegel voor. Ook kunnen ze bij hun mentor aankloppen voor advies. De hulpverleners houden steeds contact met de JIM en ondersteunen diegene.

Voor Kamran was het geen verrassing dat zijn vriend hem koos als mentor. „Ik heb invloed op hem. Als ik vind dat hij iets anders had moeten doen, zeg ik dat.”

Kamran moest zijn vriend ervan overtuigen dat een diploma be-

§ Kamran (r) helpt Jamil zijn leven op de rit te krijgen. FOTO MAARTEN BRANTE

“**Na alle hulpverlening hebben ze eindelijk het idee dat er iemand aan hun kant staat**

—Levi van Dam

langrijk is voor de toekomst. De twee voerden wekelijks lange gesprekken, soms met hulpverleners erbij. Jamil vroeg hem raad over beslissingen die hij moest nemen.

Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) noemt het een veelbelovende aanpak. „Het is een heel duurzame methode. Een hulpverlener gaat op een gegeven moment uit zo'n gezin, maar zo'n mentor blijft er altijd onderdeel van”, verklaart adviseur en onderzoeker Lianne Lekerkerker. Zeker in gezinnen met grote problemen kan een zelfgekozen mentor uitkomst bieden. Lekerkerker: „Deze gezinnen hebben veelal negatieve ervaringen met hulpverleners. Dan nemen jongeren eerder iets aan van iemand die ze zelf hebben gekozen.”

In navolging hiervan gaan zes Amsterdamse middelbare scholen het project inzetten om schooluitval tegen te gaan.

„Leerlingen moeten weten dat ze nodig zijn op school. Die groepsband moeten we in de klas en in hun eigen omgeving creëren, zodat ze sneller naar school blijven komen, ook bij problemen”, legt Ariëlle de Ruijter uit, directeur van het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Amsterdam-Diemen.

Bij Jamil is de missie tot dusverre geslaagd. Hij doet weer een studie. Kamran: „Als je ziet dat hij van slecht naar beter gaat, word je wel blij. Ik hoop echt dat hij op de rit blijft.”